

Classroom observation system as an opportunity to improve the curricula and studies quality

Õppetöövaatlussüsteem kui õppekava ja õppetöö kvaliteedi arendamise võimalus
Nele Rand, Svetlana Ganina

Kvaliteedi teema on tänapäeval moes. Ühe kõrgkooli jaoks tähendab see muuhulgas vajadust pöörata tähelepanu oma õpetavale personalile – selle erialasele pädevusele ning metoodilisele suutlikkusele. Ikka selleks, et tarbija ehk õppur oleks rahul nii õppetöö sisu kui ka selle läbiviimisega.

KVÜÕA on riigi rakenduskõrgkool, mis eristub teistest seetõttu, et tema tegevus ei kuulu HTMi vaid Kaitseministeeriumi haldusalasse. Samuti on erinevuseks see, et nõ tsivistist õppejõudude kõrval moodustavad enamuse õppejõududest vormikandjad. Viimaste töökohustused, kui õppejõuna töötamise periood välja arvata, erinevad õpetamisest paljudel juhtudel kardinaalselt. Samas on KVÜÕA põhiülesanne, olenemata sellest kes on õppejõud, sama nagu teistelgi kõrgkoolidel - anda head ja nõuetele vastavat haridust. Kirjeldatud duaalsus on tekitanud KVÜÕA siseselt aga mitmeid küsimusi ja ehk isegi koguni teatud mõttes takistusi. Üldine arvamus maja sees on olnud, et tsiviil- ja militaarsfäär on mõõtnatult erinevad ning neid ei ole võimalik ühise eesmärgi nimel ja ühtselt tööle panna. Tsivistidest õppejõud ei saa aru Kaitseväest ning vastupidi.

Programmi Primus õppekavade arendamise alategevus andis KVÜÕAle aga siin suurepärase ja positiivse lahenduse ülal nimetatud probleemide ületamiseks. Väljundipõhiste õppe- ja ainekavade koostamine, kus osalesid nii tsiviil kui ka kaitseväelastest õppejõud, võimaldas aktiveerida ka sisulise õppejõudude vahelise koostöö ning rakendada õppiva organisatsiooni kontseptsiooni. Primuse raames toimunud seminaridel sündis idee käivitada õppetöövaatluste süsteem, et toetada uute õppejõudude ladusamat sisseelamist, vahetada kogemusi ja avardada ühtlasi võimalusi erinevate ainete paremaks omavaheliseks seostamiseks.

Idee leidis toetamist KVÜÕA juhtkonna poolt ning selle tulemusel kinnitati 2011. aasta lõpus õppetöövaatluste korraldamise juhend, mis reguleerib protsessi tervikuna ning sätestab vaatluste põhireeglid.

Õppetöövaatluse peamisteks eesmärkideks on:

1. õppeasutuse õpetava koosseisu professionaalse arengu toetamine (sh metoodiline tegevus);
2. õppejõudude õppetegevusele tagasiside andmine;
3. õppetegevuse arendamine kolleegipoolsete soovitude andmise/jagamise kaudu;
4. õppejõudude omavahelise suhtluse toetamine ja kogemuste vahetamine;
5. õppeainete lõimituse suurendamine.

Protsess on reguleeritud nii, et iga õppejõud vaatleb ühe õppeaasta jooksul kahe oma kolleegi poolt läbi viidud õppetööd ja saab ise ühtlasi kaks korda vaadeldud. Vaatlussüsteemi eesmärkidest ja tõhususest lähtudes, vaadeldakse mitte enda, vaid teiste õppetoolide õppejõudude õppetööd. Vaatlused toimuvad vaatlusvormide alusel (kokku 5), mille hulgast teeb valiku vaadeldav ja tulenevalt sellest, millist tagasisidet

oma õppetööle ta soovib vaatlejalt saada. Vaatlustele järgneb arutelu, kus vaadeldaval on võimalik analüüsida oma tunni läbiviimist ning vaatlejal esitada oma tähelepanekud.

Oluline ja rõhutamist väärt on vaatluste juures asjaolu, et tegemist ei ole õppetööd kontrolliva mehhanismiga. Tegevus on ellu kutsutud selleks, et ühe õppeasutuse õppejõud saaksid vahetada kogemusi ja häid praktikaid, tutvuda sisulisemalt enda õppeaine välise õppetööga, luua koostöövõimalused õppeainete vahelise lõimituse suurendamiseks ning tugevdada õppejõudude vahelist kollegiaalsust.

Hoolimata üksikutest tagasilöökidest, näitas esimene rakendusaasta, et süsteem toimib. Enamus planeeritud vaatlustest toimusid ning õppejõudude tagasiside protsessile on valdavas osas olnud positiivne. KVÜÕA jaoks oli tunnustavaks faktoriks ka teiste kõrgkoolide huvi välja töötatud dokumendi ja süsteemi vastu. Näiteks jagati oma kogemust Tartu Ülikooli, Kõrgema Kunstikooli, Tartu Kõrgema Tervishoiukooli ning Eesti Lennuakadeemia kolleegidega.

2012. aasta oktoobris toimunud KVÜÕA Primuse seminaril otsustasid KVÜÕA õppejõud tunnivaatlustega jätkata. Ühiselt leiti, et olenemata sellest, kas tegemist on nõ tsivilisti või sõjaväelasega, on probleemid õpetamisel samad. Ja mis veelgi olulisem – koostöö on alati võimalik.